

Pārlicinies, ka sēšana nepārvēršas loterijā — īsumā par saimniecībā ataudzēto hibrīda rapša sēklu

Pieaugot dabas radītajiem izaicinājumiem kā arī katru gadu pieaugošajām ražošanas izmaksām, lauksaimnieki bieži meklē veidus kā samazināt izmaksas, bet ne visi pasākumi sniedz apmierinošus rezultātus.

Viens no šādiem veidiem ir atkārtoti izmantot sējai saimniecībā ataudzēto hibrīdu sēklas, jeb pašu pavairoto sēklas materiālu, saīsināti FSS vai F2. Saskaņā ar mūsu rīcībā esošajiem datiem, aptuveni 10% lauksaimnieku rapša sējai izmanto saimniecībā iegūto produkciju, neskatoties uz to, ka šādu darbību aizliedz ES Regulas 14.pants. Ņemot vērā iepriekš minēto, mēs jums vēlamies uzsvērt divus galvenos iemeslus, kāpēc lauksaimniekiem nav finansiāli izdevīgi izmantot saimniecībā pavairoto rapša hibrīdu sējas materiālu.

Ražas atšķirība naudas izteiksmē ir vienāda vai pat lielāka par jauna sēklas materiāla iegādes izmaksām.

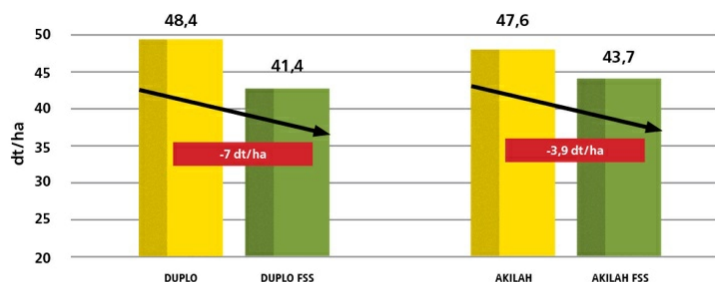
Dīgstspēja FFS sēklām ir daudz nevienmērīgāka, līdz ar to veidojas būtiska atšķirība augu attīstībā rudenī, kas būtiski ietekmē arī augu pārziemošanu (1 attēls).

1. attēls. Avots: RAPOOL privātie izmēģinājumi, 2021, Polijā. F1 – oriģinālas rapša hibrīda sēklas, FSS – saimniecībā ataudzētas sēklas.

Pavasārī veģetācijai atjaunojoties ir grūti noteikt optimālo laiku augu aizsardzības pasākumu veikšanai, turklāt šādā laukā vēlāk arī augu ziedēšana norit nevienmērīgi. Šis process noved pie nevienmērīgas augu nogatavošanās, radot problēmas kulšanas procesā, kad augi nav vienmērīgi nogatavojušies un daļa ražas paliek uz lauka. Rezultātā lauksaimnieks iegūst mazāku ražu salīdzinājumā ar rapša hibrīdu ražu, kas tiek saīsināts arī kā F1 sēklas materiāls. Lai noteiktu specifiskās atšķirības starp F1 un FSS, pirmie izmēģinājumi tika veikti Francijā; izmēģinājumos iegūtie rezultāti parādīja, ka raža no visiem izmēģinājuma lauciņiem, kuros tika izmantots FSS materiāls, bija zemāka, pie tam vairāk kā pusei tā bija 0,5 t/ha zemāka, salīdzinot ar ražu no F1 rapšu sēklām iegūto. Lai pārbaudītu izmēģinājuma rezultātus vietējos apstākļos, RAPOOL uzsāka privātus izmēģinājumus Polijā, kur tika konstatēts, ka starpība starp ražu no hektāra naudas izteiksmē ir lielāka nekā hibrīdā rapša sēklas izmaksas. (2. attēls). Turklāt izmēģinājumos tika novērota tendence, ka iegūtajam rapsim samazinās eļļas saturs. Izmēģinājumos iegūtie rezultāti liecina, ka FSS izmantošana saimniecībā ir ilgtermiņā neracionāls risinājums, kas ievērojami samazina saimniecības rentabilitāti.

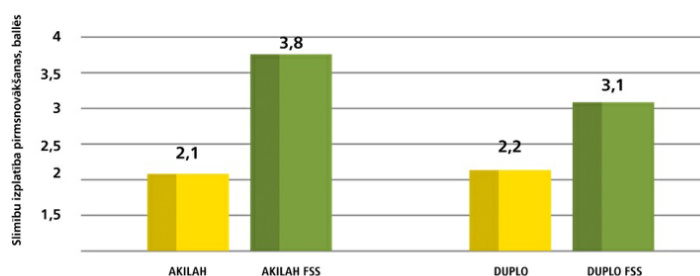
Pārlicinies, ka sēšana nepārvēršas loterijā — īsumā par saimniecībā ataudzēto hibrīda rapša sēklu

2. attēls. Avots: RAPOOL privātie izmēģinājumi, 2021, Polija, 4 vietas.

Augi zaudē savas šķīmes īpašības

Jāatceras, ka izmantojot FSS, šīm sēklām vairs nav tās unikālās īpašības un izturības, kas ir F1 hibrīdiem, neatkarīgi kuras šķīmes sēklas materiāls tiek izmantots. To arī pierāda Polijā iegūto izmēģinājumu rezultāti, kuros tika novērtēta slimību izplatība pirms kulšanas dažādām RAPOOL šķīmēm, iegūtie rezultāti uzrādīja statistiski nozīmīgas atšķirības starp F1 sēklas materiālu un hibrīdā rapša FSS (3 attēls), rezultātā tiek zaudēta augu izturība pret Rāceņu dzelteno vīrusu (TuYV), Phomu, sakņu augoņiem un pāksteņu atvēršanos. Turklāt ir vērts pieminēt FSS sliktu sēklu apstrādes kvalitāti pirms sējas: ziemas rapša sēklu kodināšanai paredzētie produkti nav pieejami ikvienam un nelielos daudzumos, tāpēc nekodinātu un slikti sagatavota sēklas materiāla izmantošana nav savienojama ar inovatīvu

3 attēls. Avots: RAPOOL privātie izmēģinājumi, 2021, Polija, 4 vietas.

tehnoloģiju pielietošanu saimniekošanā.

Papildinot

iepriekš jau minēto, jāatzīmē, ka jaunu šķirņu selekcijas process ir garš un laikietilpīgs, tāpēc šāda nesakcionēta FSS sēklas materiāla izmantošana rada būtiskus zaudējumus selekcionāriem un ierobežo arī to darbu pēc jaunu hibrīdu izstrādes, kas ir ļoti nozīmīgi nākotnē raugoties uz klimata pārmaiņām un dažādiem augu aizsardzības līdzekļu lietojumu ierobežojumiem.

Antanina Ušinskienė

Rapool-Ring pārstāvniecības Baltijas valstīs produktu grupas menedžeris eļļas augiem un pākšaugiem